KAUPAN LIITTO

Kaupan alan viestit kunta-päättäjille

Kauppa pitää kunnissa pyörät pyörimässä

Kauppa on elinkeinoelämän suurin toimiala bruttokansantuotteella mitattuna muodostaen noin 10 prosenttia Suomen BKT:stä. Kauppa on myös elinkeinoelämän suurin työllistäjä ja veronmaksaja.* Suomessa toimivien kaupan alan yritysten palveluksessa on 270 000 työntekijää ympäri maata. Toimialan yritykset ovat merkittäviä investoijia, ja samalla kaupan investoinnit luovat työtä myös muille aloille. Kuntien ja kaupunkien kannalta ei siis ole samantekevää, miten kaupalla menee, sillä kauppa luo hyvinvointia, menestystä ja työtä Suomeen.

Vähittäiskaupan maan kattava myymäläverkko ja verkkokaupat tarjoavat palveluja ja mahdollistavat osaltaan asumisen niin haja-asutusalueella kuin kaupungeissa. Monet päivittäistavarakaupat tarjoavat elintarvikkeiden lisäksi myös muita välttämättömiä palveluita, kuten posti- ja pakettijakelua sekä lääkkeitä. Tekninen tukkukauppa pitää rakentamisen ja teollisuuden pyörät pyörimässä. Kaupalla on keskeinen rooli huoltovarmuuden varmistajana niin ruoanjakelussa kuin teollisuuden komponentti- ja materiaalitoimituksissa.

Kaupassa vastuullisuus on osa arkea ja jokapäiväistä työtä. Toimiala rakentaa suomalaista hyvinvointia niin sosiaalisen, taloudellisen kuin ympäristövastuun kautta. Kaupan alan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Haluamme osaltamme vauhdittaa alueellisten ilmastotavoitteiden toteutumista sekä toimialan oman vähähiilisyystyön kautta että mahdollistamalla asiakkaidemme vähähiiliset valinnat ja ilmastoystävälliset teknologiat. Kauppa tarjoaa lisäksi kuntien asukkaille turvallista jätteiden, kuten pakkausten, elektroniikkalaitteiden sekä akkujen ja paristojen, keräys- ja kierrätyspalvelua ympäri Suomen.

*Lähde: Tilastokeskus,
Kansantalouden tilinpito 2018 ja 2019.

KAUPPA ON YKSI SUURIMMISTA HYVINVOINTIA LUOVISTA YKSITTÄISISTÄ TOIMIALOISTA

BRUTTOARVONLISÄYS SUOMESSA 2019, %

Yhteensä

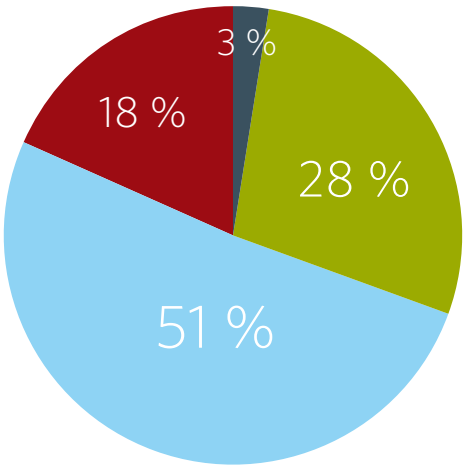

- Alkutuotanto
- Jalostus yht.
- Yksityiset palvelut
- Julkiset palvelut

% luvut ovat pyöristettyjä.

Toimialoittain

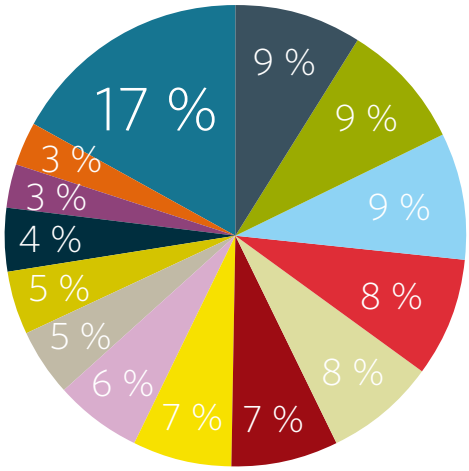

- Ammatillinen ja tieteellinen toiminta, hallinto- ja tukipalvelut
- Metalli- ja elektroniikkateollisuus
- Kauppa
- Kotitaloudet (ml. asuntojen hallinta)
- Muu jalostus
- Rakentaminen
- Muut palvelut
- Informaatio ja viestintä
- Kuljetus ja varastointi
- Kiinteistöala (pl. asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta)
- Metsä- ja paperiteollisuus
- Alkutuotanto ja kaivokset
- Rahoitus ja vakuutus
- Julkiset palvelut ja hallinto

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus

% luvut ovat pyöristettyjä.

VAIKKA TYÖLLISYYS ONKIN VÄHENTYNYT, KAUPPA ON ELINKEINOELÄMÄN SUURIN TYÖLLISTÄJÄ

1000 HENKILÖÄ

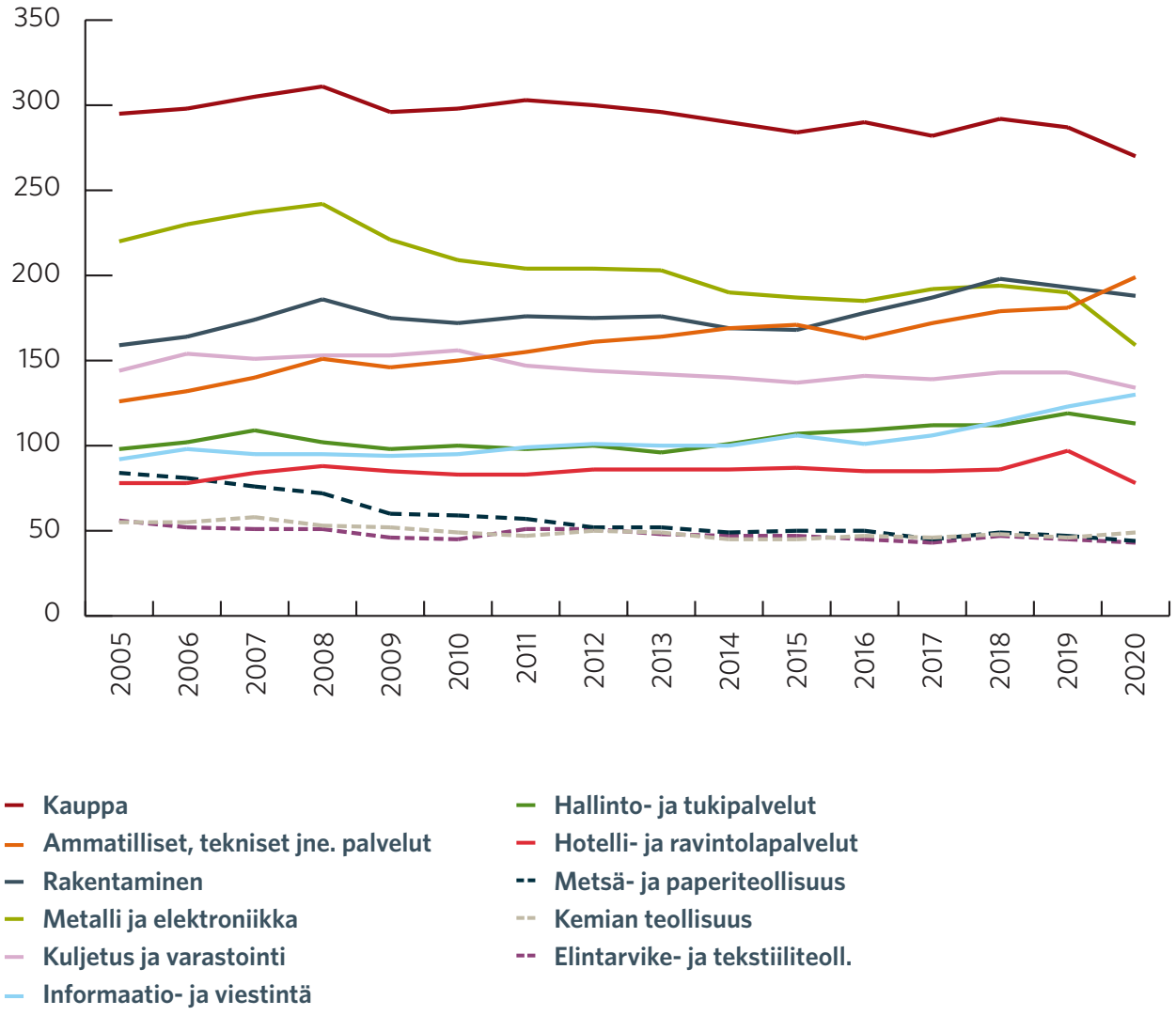

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

KAUPPA ON YKSITTÄISTEN TOIMIALOJEN YKSI SUURIMMISTA INVESTOIJISTA

KIINTEÄN PÄÄOMAN BRUTTOMUODOSTUS
MENONA YHT., MILJ. EUROA 2019

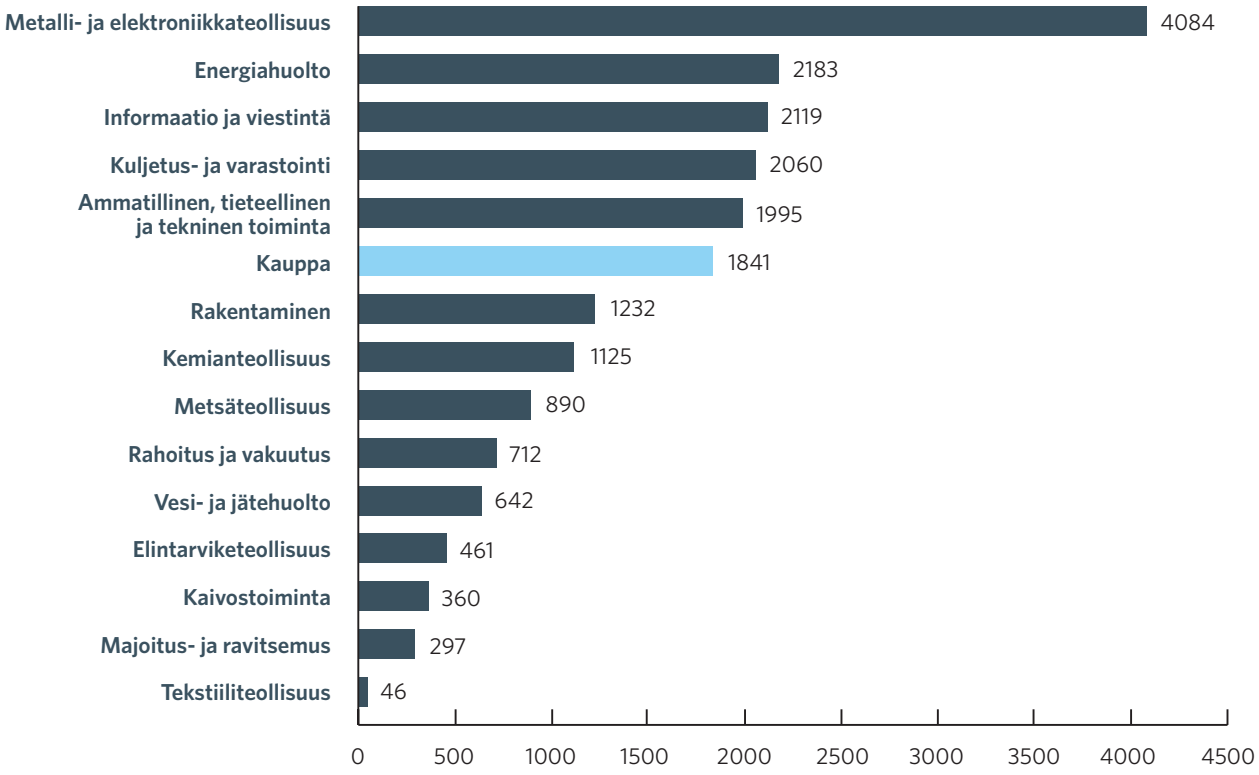

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus

Miten paikallista elinvoimaisuutta voi edistää?

Kuntapäättäjillä on paljon valtaa vaikuttaa alueelliseen elinvoimaisuuteen sekä yritysten toimintaedellytyksiin ja kilpailukykyyn. Valtuustoissa, lautakunnissa ja kuntien omistamissa yhtiöissä päätetään lukuisista kaupan alan kannalta tärkeistä kysymyksistä, kuten kaavoituksesta, kehittämistoimista, koulutuksesta ja kiinteistöverotuksesta sekä julkisista hankinnoista. Kannustamme kuntapäättäjiä vuoropuheluun paikallisten kaupan yritysten edustajien kanssa sekä huomioimaan päätöksenteossa muiden näkökulmien ohella toimialamme näkemykset ja tarpeet.

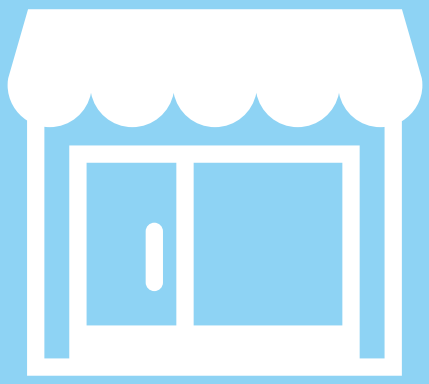

Kaupan alan yrityksille tärkeitä näkökohtia paikallisen elinvoimaisuuden lisäämiseksi

Investoinnit mahdollistava kaavoitus

Kuntien kaavoitus ei saa olla kasvun pullonkaula. Kaavoitusta tulee saada nopeammaksi ja ketterämmäksi. Kaavoituksen tulee mahdollistaa, että kauppa voi tuoda palvelut sinne, missä asiakkaat ovat ja kehittää palveluitaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin.

Kuntien tulee mahdollistaa investoinnit, ja kuulla yrityksiä niiden tarpeista ja näkemyksistä. Investoivalla taholla on paras ymmärrys omasta toiminnastaan ja kannattavan liiketoiminnan edellytyksistä.

Maanomistajien tekemiä asemakaavan muutosehdotuksia tulee käsitellä asianmukaisesti ja niihin tulee vastata määräajassa. Rakentamisen lupamenettelyitä tulee yksinkertaistaa ja selkiyttää, sekä asettaa luvan saamiselle selkeä määräaika. Kaavoituksella voidaan vaikuttaa merkittävästi niin viihtyisään ja luontoarvot huomioon ottavaan asuinympäristöön kuin elinkeinoelämän kannalta ennakoitavaan ja suotuisaan toimintaympäristöön.

Rohkeutta ja dialogia keskusta-kehittämiseen

Koronapandemian seurauksena monet keskustojen yrittäjät ovat vaikeuksissa, kun etätyö ja viranomaisrajoitukset ja -suositukset ovat vähentäneet liikennettä ja matkailua keskustoissa. Lisäksi kulutuksen siirtyminen verkkoon vaikuttaa erityisesti kaupan alan kivijalkayrityksiin, jotka ovat yhä kovemmassa kansainvälisessä kilpailutilanteessa. Monet yrittäjät joutuvat etsimään kustannussäästöjä myös toimitilakuluista ja miettimään tarkkaan, millaisille toimitiloille on tarvetta ja mikä on suotuisa sijainti yrityksen liiketoiminnalle.

Keskustojen elinvoimaisuutta tukee niiden hyvä saavutettavuus kaikilla kulkuneuvoilla. Toimivien joukkoliikenneyhteyksien ohella keskustojen saavutettavuus myös henkilöautolla sekä riittävistä ja kohtuuhintaisista pysäköintimahdollisuuksista huolehtiminen ovat tärkeitä keskustayrittäjille. Nämä tekijät pitää ottaa huomioon kaupunkien kaavoituksessa ja muussa suunnittelussa. Myös huoltoliikenteen toimivuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Pandemian jälkeen ihmiset hakevat keskustoista monipuolisia palveluita, elämyksiä ja sosiaalisia kohtaamisia. Matkailu tuo keskustoihin useilla paikkakunnilla paljon elävyyttä. Panostukset matkailuun heijastuvat positiivisesti myös keskustoihin.

Kaupungeilta ja kunnilta toivotaan yhteistyötä kaikkien keskustatoimijoiden kanssa. Kuntien rooli toimintojen ja tapahtumien mahdollistajana keskustoissa kasvaa esimerkiksi lupaprosessien sujuvoittamisessa. Keskustakehittämisessä tarvitaan rohkeutta kokeilla, erikoistua ja profiloitua. Viihtyisyys ja palveluiden monipuolisuus luovat osaltaan vetovoimaa. Tärkeää on kuunnella kivijalkayrittäjien ideoita ja heidän tarpeitaan.

Kunta kilpailukykyisemmäksi toimintaympäristöksi paikallisin päätöksin

Koronapandemia on vaikuttanut kaupan alaan hyvin kaksijakoisesti. Päivittäistavaroiden, kodintekniikan sekä rauta- ja sisustuskaupan kasvu on ollut voimakasta, mutta monet erikois- ja käyttötavarakaupan yritykset ovat vaikeuksissa. Erityisesti monet kaupunkien kivijalkakauppiaat ovat kokeneet viimeisen vuoden aikana kovia.

Koronan pahoin kurittamat erikoiskaupan yritykset kohtaavat samanaikaisesti koronapandemian kanssa myös kasvavaa kansainvälistä kilpailua kulutuksen siirtyessä verkkoon. Kotimaiset kaupan alan yritykset joutuvat kilpailemaan yhä useammin kansainvälisten verkkokauppojen ja verkkoalustayhtiöiden kanssa, joiden kustannusrakenne ja vastuuvelvoitteet poikkeavat merkittävästi kotimaisista toimijoista.

Kaupan alan kilpailukyvyn kannalta on olennaista, etteivät paikalliset päätökset, kuten kiinteistöveron taso ja muut kunnalliset maksut, heikennä omalla paikkakunnalla toimivan kaupan alan yrityksen kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä.

Julkiset hankinnat vauhdittamaan alueen elinvoimaisuutta ja vihreää siirtymää

Kunnat, kaupungit ja näiden omistamat yhtiöt ovat kaupalle suuri asiakasryhmä. Esimerkiksi teknisen tukkukaupan yritykset palvelevat kuntien kiinteistöpalvelu- ja rakentamistoimintoja, foodservices-tukkukaupat kouluja, palvelutaloja ja sairaaloita sekä kirjakaupat oppilaitoksia. Kaupunkien ja kuntien julkisilla hankinnoilla onkin suuri merkitys kaupan alalle ja yleisesti paikalliselle elinvoimaisuudelle.

Julkiset hankinnat ovat keskeinen elinkeinopolitiikan työkalu, jolla vahvistetaan yrittäjyyttä, työllisyyttä ja aluekehitystä. Samalla kuntalaiset saavat kohtuuhintaisia ja laadukkaita palveluita ja tuotteita käyttöönsä. Tarjouskilpailuihin osallistuminen tulee mahdollistaa kaikenkokoisille yrityksille. Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina siten, että myös pienet ja keskisuuret yritykset pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Kunnalla on EU:n kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta velvollisuus perustella, jos hankintoja ei ole jaettu osiin.

Rakentamis- ja kunnossapitopalvelut muodostavat merkittävän osan kuntien ja kaupunkien ilmastopäästöistä. Julkisilla hankinnoilla on mahdollista vaikuttaa merkittävään osuuteen työmailla syntyvistä päästöistä ja tukea hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamista. Julkinen sektori voi toimia edelläkävijänä vaihtoehtoisten käyttövoimien

hyödyntämisessä ja samalla luoda kysyntää ja edellytyksiä vähäpäästöisten ratkaisujen markkinoiden kehittymiseen ja laajempaan käyttöönottoon. Kuntien tulisikin vakavasti harkita sitoutumista syksyllä 2020 allekirjoitettuun Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimukseen.

Kuntien tulee ottaa keskeinen rooli vihreää siirtymää vauhdittavien investointien käynnistämisessä mm. julkisen rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi ja vähäpäästöisen liikenteen mahdollistamiseksi. Energiatehokkaat kiinteistöt säästävät myös kuntien toimintamenoja. Hiilineutraalius- ja nollapäästötavoitteet edellyttävät hiilijalanjäljen huomioimista julkisissa hankinnoissa ja niiden kriteereissä. Ilmastokestävät ratkaisut eivät saa jäädä toteutumatta esimerkiksi julkisten hankintojen lyhytjänteisten kustannuskriteerien vuoksi.

Panostuksia koulutukseen ja yritysyhteistyöhön

Osaamisen jatkuva kehittäminen on erityisen tärkeää, jotta jatkossakin Suomi ja kaupan ala pysyvät kilpailukykyisinä entistä kireämmässä kansainvälisessä kilpailussa. Varsinkin digitalisaation tuomista mahdollisuuksista hyötyminen edellyttää panostuksia osaamiseen eri koulutusasteilla.

Tulevaisuuden työelämässä tarvitaan enemmän kriittistä ajattelua, luovaa toimintaa ja laadukasta inhimillistä kohtaamista. Varsinkin palvelualoilla pehmeät taidot korostuvat jo nyt. Näiden pohjat opetetaan nuorille jo hyvin varhaisessa vaiheessa perusasteella. Myös opettajien riittävät taidot ja resurssit on taattava.

Laadukkaalla yritysyhteistyöllä luodaan menestystä. Erityisesti toisen asteen koulutuksen osalta tarvitaan panostusta oppilaitosten ja yritysten systemaattiseen yhteistyöhön, jossa työelämä tuodaan vahvasti oppilaitosten toimintaan ja sitä kautta valmistunut nuori on entistä paremmin työelämään sopeutuva. Kuntapäättäjät voivat tukea yhteistyötä muun muassa luottamustehtävissään kuntien omistamissa oppilaitoksissa.

Turvallinen lähiympäristö tehdään yhdessä

Kaupan alan yritykset tekevät viranomaisten kanssa jatkuvaa yhteistyötä myymälävarkauksien ehkäisemiseksi. Toimivasta yhteistyöstä ja systemaattisesta turvallisuustyöstä huolimatta vakavien uhkatilanteiden, myymälävarkauksien ja näpistysten määrä on viime vuosina ja erityisesti korona-aika lisääntynyt selvästi.

Aktiivinen ja näkyvä toiminta estää varkauksia, häiriökäyttäytymistä ja väkivaltatilanteita.

Turvallista lähiympäristöä luodaan parhaiten kunnan eri toimijoiden, kuten nuorisotyön, koulujen ja muiden viranomaisten sekä paikallisen elinkeinoelämän yhteistyönä. Näpistysten ja varkauksien ennaltaehkäisy onkin tärkeä ottaa mukaan paikalliseen turvallisuussuunnitteluun. Esim. alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisemisen Pakka-toimintamallissa on luontevaa huomioida näpistykset ja myymälävarkaudet yhtenä tuotteiden välityskanavana ja puuttua paitsi niiden aiheuttamiin haittoihin myös kaupasta varastamiseen ja väkivaltatilanteisiin.

Kasvua ja elinvoimaa! Kauppa pitää alueesi moottorin käynnissä ja pyörät pyörimässä.

KAUPAN LIITTO

Kaupan liitto ry
Eteläranta 10
PL 340, 00131 Helsinki
p. (09) 172 850
y-tunnus 1957903-2
www.kauppa.fi
kauppa@kauppa.fi

Simo Hiilamo
edunvalvontajohtaja
Kaupan liitto
p. 050 350 7564
simo.hiilamo@kauppa.fi

Kuvat: 123rf.com